

ФИЛОСОФИЯ

Філософія на культурата

Чумак Тетяна

*Мелітопольський державний педагогічний
університет імені Богдана Хмельницького, Україна*

ІНТЕРКУЛЬТУРНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА ЯК ОДНА З УМОВ РОЗВИТКУ ДЕМОКРАТІЇ

Визначальною рисою сучасної цивілізації є культурна неоднорідність суспільств.[3] Різноманітні форми міграції, пов'язані свого часу з процесами становлення індустріального способу виробництва і війнами, як і процеси демократизації та тенденції відкритості – стали основою формування сучасних поліетнічних та полікультурних націй. У цих умовах сприйняття людини несхожої культури у якості чужого чи ворога, часто стає підґрунтям есенціалізму, а тому – расизму, партикуляризму, сексизму, націоналізму, колоніалізму, фундаменталізму та ксенофобії – тобто, стає бар'єром для зростаючої полікультурності суспільств. Ми є свідками і сучасниками багатьох кризових явищ і міжкультурних конфліктів на арені європейської сучасної культури, і можемо констатувати, що взаємини етносів досі є чи не найважливішою складовою в розбудові майбутньої демократичної політичної культури Європи. [2]

Глибинні зрушення у суспільстві, відкритість кордонів та інформаційного простору,[4] значні міграційні процеси та зростання ролі національного чинника дозволяють стверджувати, що міжкультурна комунікація сьогодні є одним з рушійних культуротвірних засад сучасної цивілізації.

Сьогодні свобода розвитку людини всередині будь-якої системи соціальних зв'язків стає ознакою високої внутрішньої культури, оскільки означає не тільки змогу самотійно давати раду життєвим викликам і проблемам, але і вміння спрямовувати життя в оптимальне для саморозвитку русло.[1] Очевидно, суспільство, що стає дедалі більш різноманітним, і культурну основу якого віднині формує не лише домінуючий етнос, породжує нові потреби й

запити, якщо відчуває свою відповідальність і перед своїми новими громадянами.

Своєрідний ренесанс національних культур у новітньому демократичному українському суспільстві обумовив потребу і створив значні передумови для переходу до нових принципів міжкультурної політики.[5] Поза жодним сумнівом, сьогоденна Україна – це країна з культурним багатством, яка може скористатися культурою як двигуном процесу перетворень, спрямованих у майбутнє. [3]

Прикладом активного нового позиціонування української спільноти стала участь українських міст у проекті Ради Європи «Інтеркультурних міст». В інтеркультурному місті проживають люди різних національностей, походжень, носії різних мов, традицій чи релігій. Таке місто активно бореться з дискримінацією і адаптує свої методи управління, установи та послуги до потреб населення. Воно має стратегію та інструменти для роботи з різноманітністю й боротьби з етнокультурними конфліктами.

Бути інтеркультурно компетентним сьогодні означає володіти набором моделей відповідної поведінки, знань, навичок, а також мати розвинену чутливість у ставленні до всіх груп населення, обізнаність, що забезпечує можливості для функціонування системи, організації або групи фахівців для ефективної роботи в крос-культурних ситуаціях.

Інтеркультурність стала соціальним пріоритетом Мелітополя. Історично багатонаціональне, місто Мелітополь по справжньому глибоко усвідомило цю свою особливість, у 2008 році ставши учасником Програми «Інтеркультурні міста» під егідою Ради Європи.

Згідно стратегій проекту Інтеркультурних міст, Мелітополь прагне якомога повніше використати свої «переваги різноманітності», роблячи акцент на створенні умов і нових можливостей для динамічного, дійсно інтеркультурного суспільства за участю всіх жителів, незалежно від їх етнічного походження, релігії, віку, статі або освіти.

Одним із засобів міжконфесійного діалогу щодо актуальних проблем регіону і міста релігійні лідери і служителі церков Мелітополя обрали зустрічі з представниками влади міста і громадськості у вигляді регулярних молитовних сніданків. [3]

У нас є всі підстави констатувати, що участь священників християнських церков Мелітополя, у подібного роду зустрічах, сприяла побудові добрих стосунків між християнами різних конфесій та стала унікальним просвітницьким майданчиком у громадському житті міста.

Очевидно, що планомірний розвиток інтеркультурного міста передбачає його питомою ознакою і слідування певним, цілком прозорим і відстежуваним громадськістю критеріям, що дозволяють виявити, наскільки свідомо громада приймає рішення вишукувати, виявляти і визнавати приклади інтеркультурності.[4]

Сьогодні можна сміливо стверджувати, що саме системний моніторинг ефективності практичних напрацювань органів влади та міського активу, що проводиться співробітниками лабораторії соціологічних досліджень МДПУ, дозволив виявити оптимальні методи і напрямки впровадження стратегії міжкультурного міста.

Саме в міжкультурній комунікації культурні процеси не знають кордонів, вони постійно творять нові мережі й відкривають можливості співробітництва й участі. Для розвитку культур потрібні диференціація відкритість та довіра.[4]

На нашу думку, є очевидним, що такі ключові компетенції в управлінській культурі, як творче мислення, перспективне бачення, вміння захопити спільноту не лише вигідним проектом, але й суспільною мрією, не просто корелюють із міжкультурною компетентністю, а багато в чому визначають потенційний розквіт чи занепад безлічі паралельних ліній соціальної і творчої реалізації членів спільноти в міських просторах.

Таким чином, маємо всі підстави стверджувати, що інтеркультурна компетентність – необхідна умова створення середовища, в якому може реалізуватися суб'єктивна ініціатива населення або кожного з учасників міської політики, оскільки поза реальним самоврядуванням патерналістські настрої будуть відтворюватися природним чином, значно ускладнюючи життя існуючої адміністративної системи. Разом з тим, очевидно, що оволодіння інтеркультурною компетентністю є також необхідною умовою виявлення релевантності європейських принципів громадського самоуправління щодо сучасних українських міських громад, їх громадянського активу та очільників управлінських структур в нинішній ситуації.

Література:

1. Андрюкайтене Р. До формування світоглядних орієнтирів сучасної людини / Р. Андрюкайтене, Р. Олексенко // Всеукраїнська науково-практична конференція з міжнародною участю до 95-річчя Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького "Дискурс в умовах мінливості соціокультурного простору". – 2018.- С. 8-10.
2. Афанасьєва Л. Міжкультурний діалог в контексті єднання України / Л. Афанасьєва, Є. Музя, К. Колева, Р. Олексенко // Українознавчий альманах. - 2017. - Вип. 21. - С. 15-20.
3. Афанасьєва Л. В. Емпірична репрезентація етнічної толерантності молоді в контексті інтеркультурного міста // Соціальні технології: актуальні проблеми теорії та практики, 2013. – Вип. 57. – С. 33-40.
4. Афанасьєва, Л. В. Компетентнісний підхід як освітня інновація у підготовці майбутніх менеджерів організацій [Текст] / Л. В. Афанасьєва // Вісник Луганського нац. ун-ту ім. Тараса Шевченка: педагогічні науки. – 2012. – № 7 (242), Ч. 1. – С. 40–44.
5. Олексенко Р. Формування культури засобами масової інформації / Р. Олексенко // Fundamental and applied science - 2015. - С. 172-175.